

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

61 Non in pontifices laicos assumere debes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

ordines dicimus diaconatum, & presbyteratum. Hos siquidem solos a primitiva legitur habuisse ecclesia: subdiaconos vero, quia & ipsi altaribus ministrant, oportunitate exigente concedimus, si tamen spectata sint religionis & scientia. Quod ipsum non sine Romani Pontificis, vel metropolitani licentia b i fieri permittimus.

Alterum vero, ut in Episcopum, vel Archiepiscopum, nisi in sacrorum dantibus constitutus non eligatur, propter dignitatem ordinis statutum est.

¶ Licentia] Sic mutatum est ex dictis cap. a multis, Ivo-ns, & Pamormia: quatenus etiam in consensu Gratiani codicibus legatur, scientia.

DISTINCTIO LXI.

¶ Tem laici non sunt in Episcopos eligendi: sed per singulos ordines prius sunt probandi.

C. I. ¶ Sacerdotes & laici non sunt ordinandi. Unde Gregorius in synodicali regina Francorum, lib. 2. reg. epist. 113.

Sacerdotale officium vestris in partibus in tantam ambitionem perductum est, ut sacerdotes fabrico, quod grave nimis est, ex laicis ordinentur.

C. II. ¶ De eodem. Item Hormisdas Papa Episcopum per Hispaniam constitutum, epist. 3. c. 1.

¶ N d sacerdotibus eligendis curam oportet esse perspicuam. Irreprehensibiles enim esse convenit, quos praefici necesse est corrigendis. ¶ Infra. ¶ Longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur ecclesiae.

C. III. ¶ De eodem. Idem eodem loco continetur.

¶ Non e negamus esse in laicis Deo placitos mores, sed milites suos probatos sibi quorum instituta fidelium. Discere prius quisque debet, antequam doceat, & exemplum religiosae conversationis de se potius aliis praestare, quam sumere. Eminentior enim esse convenit populo, quem necesse est orare pro populo. Longa observatione religiosus cultus tradatur, ut luceat: & clericibus obsequiis erudendus, quis sit fructus humilitatis, ostendat. ¶ Infra. ¶ Nec tantum de laicis consecrari inhibemus, sed nec de poenitentibus quidem qui curam ad humilissimi gradum profanus temeratores aspi- ret. Satis illi postulant si veniam concedi: qua conscientia absolvat eorum, qui se peccata suo populo scit recte confessum? Quis enim quem paulo ante vidit jacentem, veneretur antistitem? Praefrens memorandi f criminis labem non habet lucidam sacerdotii dignitatem.

¶ In plerisque vestris Gratiani codicibus caput hoc conjunctum est superius: quemadmodum est in ipsa Hormisdas epist.

C. IV. ¶ De eodem. Item Innocentius Papa ad Arelatum Carthaginiensem Episcopum, epist. 12.

¶ Miserum e est eum magistrum fieri, qui nunquam discipulus fuit: eum summum fieri sacerdotem qui nunquam in ullo gradu obsecutus fuerit sacerdoti.

C. V. ¶ De eodem. Item Leo Episcopus ad Episcopos Africanos, epist. 8. al. 87. c. 1.

¶ Miramur h tantum apud vos per occasionem temporis impactati, aut ambientium praesumptionem, aut tumultum valuisse popularem, ut indignis quibus-

a al. sacro. b al. scientia. c Ansel. lib. 6. cap. 77. Poly- lib. 2. tit. 1. d Poly. ibid. Ansel. lib. 6. cap. 72. e Ansel. ibid. Poly. ibid. f al. miserandi. g Poly. ibid. Ansel. l. 6. cap. 74. h Ivo p. 1. c. 10.

que, & longe extra sacerdotale meritum constituti, pastoralis fastidium, & gubernatio ecclesiae crederetur. Non est hoc consilium populis sed nocere; nec praesare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim praesentium, salus est subditorum: & ubi est incolumitas obedientiae, ibi sana est forma doctrinae. ¶ Principatus tamen a, quem aut seditio extorsit, aut ambitus occupavit, etiam si moribus atque actibus non offendit, ipsius b tamen initii sui est perniciosus exemplo. Et difficile est, ut bono peragatur exitu, quae malo sunt inchoata principio. ¶ Quod e si in quibuslibet ecclesiae gradibus providenter, scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque praeter posterum, quanto magis elaborandum est, ut in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non exerceatur? Nam potius familiaris Domini status & ordo natus sit, si, quod requiritur in corpore, non invenitur, Dei missa praecipio? beati Pauli Apostoli per spiritum Dei missa praecipio? qua in persona Timothei omnium sacerdotum Christi numerus eruditur, & proinde unicusque nostrum dicitur, [Manus d. cito nemini impo-neris, neque communi-vari peccatu alieno.] Quid 2 est e cito manum imponere, nisi ante maturitatem aetatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam f discipuli sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici ordinantem, qualis ille est, qui non meruit ordinari? ¶ Sicur e enim boni operis libri comparat fructum, qui rectum tenet, h in eligendo sacerdote iudicium; ita gravi lo-rem ipsum afficit damno, qui ad suae dignitatis, collegium sublimat indignum. Non enim in cuiusquam persona praetermittendum est, quod institutis generalibus continetur: ne parandus est honor ille legitimus, qui fuerit contra i divina legis praeccepta collatus. ¶ Infra.

¶ Merito sanctorum Patrum venerabiles sanctiones, cum de sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos sacris administrationibus censuerunt, quorum omnino aetas, a puerilibus exordiis usque ad perfectioris aetatis annos per disciplinae ecclesiasticae disciplinae cunctissimos ut unicuique testimonium prior vita praebere, nec postea de eius provectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis celsioris la- primum deberetur. ¶ Si enim ad honores mundanos suffragio temporis, sine merito laboris indignum ob- pervenire, & notari ambitus solent, quos probitatis ob- cumentia non adjuvant; quam diligens, & quam pro- dens habendignitatem?

¶ Principatus] In plerisque manuscriptis Gratiani codi- bus legitur, principatus, & cetera, & infra. Quod si, sic ut aetatem factum videtur, quae infra 1. q. 1. c. principatus, cetera haec verba, prout notatur in glossa, quae in illis etiam verborum exemplaribus est, in quibus alia glossa non habetur.

¶ Quid est] Sic in istem manuscriptis legitur: Qui est cito manus imponere, & c. & infra: Sicut enim, in margine citatur, infra dist. 78. c. quid est manus.

C. VI. ¶ Non sunt eligendi ad Episcopatum nisi qui probabili vita com- mendat.

Item ex concilio Laodicensi, c. 12.

¶ Episcopum i non oportet praeter iudicium metropo- litanorum, & finitiorum Episcoporum consilio ad ecclesiae principatum. Nec eligantur, nisi hi, qui

a 1. quasi. 1. cap. principatus. Poly. ibid. Ansel. lib. 6. cap. b al. ipse. c Ansel. l. 6. cap. 31. d 1. Tim. 1. c. Insuper dicitur quid est manus. f al. obedientiam. g Poly. ibid. h al. dicitur. i de praeservatione collatus. j orig. k al. probatus. l supra dist. 74. c. Episcopi.

multo ante nota, probabilisq; vita commendat, & nihilominus, si in sermone a fidei, & recta operatione per suam conversationem fuerint probati.

C. VII. De eodem.

Item Coelestinus ad Episcopos Apuliae, & Calabriae, epist. 3. cap. 2.

Quid b proderit per singula clericos stipendia militasse, & omnem egisse in Dominicis castis aratorem, si hi, qui praefurati sunt, ex laicis requirantur? qui vacantes saculo, & omnem ecclesiasticum ordinem efficientes, salu praepropero e in alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate transgredere, & in aliud vitam genus (calcaata reverentia ecclesiastica disciplina) transire? Talibus itaq; fratre charissimis, qui juris nostri, id est, canonum gubernacula custodimus, necesse est obviamus: hisq; fraternitatem vestram episcopis commonemus, ne quis laicum ad ordinem clericus admittat, & finat fieri, unde et illum decipiat, & sibi causas generet, quibus reus constitutum d decretalium fiat.

C. VIII. Rudius & imperitii gubernacula ecclesiae non sunt committenda.

Item Leo, epist. 62. ad Episcopos Africanos.

Statuimus t ne e in aliquo Apostolica, & canonica decreta violentur, & ne his ecclesia Domini regenda cedatur, qui legitimarum institutionum necesse, & totius humilitatis ignari, non ab infimis fumere incrementum sed a summis volunt habere principium: cum valde iniquum sit, & absurdum, ut imperiti magistris, novi antiquis, & rudes praefertant emeritis.

1 ¶ Statuimus] In epistola ipsa conjunguntur verba hujus capitis cum extremis verbis capiti, Miramur, supra eadem: hoc modo, quam diligens, & quam prudens habenda est dispensatio divinorum numerum, & coelestium dignitatum, ne in aliquo Apostolica & canonica decreta violentur, & his ecclesia Domini, &c. rogat, oratio per interrogationem profertur.

Hi omnibus auctoritatibus laici prohibentur in Episcopatum eligi.

2 pars. Contra beatus Nicolaus ex laico electus est in Episcopatum: beatus Severus ex laico electus est in Archiepiscopatum: beatus Ambrosius, cum nondum esset baptizatus, in Archiepiscopatum est electus. Sed exordium est, quod ecclesiastica prohibentur propriis habent causis, quibus essantibus, cessant & ipsa. Ut enim laicus in Episcopatum non elegerit, hoc causa fuit, quia rita laicali ecclesiastica disciplina per ordinem non erant, restat exemplum de se proficere alii, quia in scriptis experimento non dicitur. Cum ergo quilibet laicus merito sua perfectionis clericum vitam transgredat, exemplo beati Nicolae, & Severi, & Ambrosii, ejus electio potest rita haberi.

C. IX.

Unde idem Ambrosius in epistola 12. ad Verocensens. aut de scriptis.

Neophytus prohibetur ordinari, ne extollatur in superbia. Sed si non deest humilitas competens sacerdoti, ubi causa non habet, vitium non imputatur. Itaque ordinationem meam occidentales Episcopi judicio, orientales etiam exemplo probantur.

In aliquot vestris exemplaribus caput hoc conjunctum est superiori. Nam Gratianus (quod saepe facit) sententiam patris beati Ambrosii afferre voluit, quam ipsa omnino atque eodem seruat ordine verba referre. locus enim integer sic habet. Quam restituam, ne ordinaret, postremo cum egeret, saltem ordinatio protelaretur. Sed non valuit praescriptio, valuit impetio. Tamen ordinationem meam occidentales Episcopi judicio, orientales etiam exemplo probantur.

a ¶ In qd non videtur dicitur non rita. b Nicolad Mich. imp. in ep. quatuor, Principatum. Poly. ibid. Anf. 17. cap. 33. c al. praepos. d Constituta decretalium. v. g. e Poly. ibid. Anf. 16. cap. 10. p. 1. in fin.

runt. Et tamen neophytus prohibetur ordinari, ne extollatur superbia. Si dilatio ordinationi desuit, vis cogentis est: si non deest humilitas competens sacerdoti, ubi causa non habet, vitium non imputatur.

C. X. ¶ Scholasticus ex sem. aut ex administratione postulari potest Episcopus.

Item obicitur illud Sardicenis concilii, c. 22.

Optus a Episcopus dicitur. Et hoc necessarium arbitror, ut diligentissime tractetur, si forte aut dives laicus, aut scholasticus de foro, 2 aut de b administratione Episcopus fuerit postulatus, ut non prius ordinetur, nisi ante de lectoris munere, & officio diaconi, aut presbyteri fuerit perfunctus: & ita per singulos gradus (si dignus fuerit) ascendat ad culmen Episcopatus.

1 ¶ Laicus] Absit vox ista a concilio: sed ab glossam non est indulta.

2 ¶ De foro, aut de administratione] Gracè tammodo est, dicitur rita d' episcopo.

3 pars. Sed e aliud est postulari, aliud eligi. Postulari necesse est curia adscriptus ab Imperatore; clericus alterius civitatis a suo Episcopo: sed non eligitur aliquis, nisi in sacri ordinis constitutus. Et cum electio cum solemnitate decretis omnium subscriptionibus roboratur, postulari vero simplici petitione. Quam distinctionem B. Gregorius tenuit in regulo, d lib. 2. epist. 19. scribens Benenata Episcopo.

C. XI. ¶ Electio Episcopi debet fieri cum solemnitate decreti, omnium subscriptionibus roborata.

Episcopus, dum fuerit postulatus, cum solemnitate decreti, subscriptionibus omnium roborati, & electionis tuae testimonio literarum ad nos sacrandus occurat.

Sic beatus Ambrosius 1 ante susceptum baptismum ab Imperatore est postulatus, non electus.

1 ¶ Ambrosius] Quod Synodus elegerit Ambrosium & non Imperator, ostenditur in c. Valentiniana, infra dist. 6. Ac de sua electione ipsemet Ambrosius refert aliqua lib. 1. epist. c. 1. & de panat. lib. 2. c. 8. in epistola ad Verocensens.

4 pars. Item clericus alterius ecclesiae non sune praefertendi in electione iis, qui bene militant in propria ecclesia.

C. XII. ¶ Extranei emeritis in suis ecclesiis non praependantur.

Unde Coelestinus Papa ad Episcopos Galliae, epist. 2. c. 4.

Nec e emeritis in suis ecclesiis clericis peregrini & extranei, & qui ante ignorant sunt, ad exclusionem eorum, qui bene de suorum civium merentur testimonio, praependantur.

C. XIII. De eodem.

Idem ead. epist. cap. 5.

Nullus f invitis detur Episcopus. Cleri i, plebis & ordinis consensus, & desiderium requiratur. Tunc autem alter de altera eligatur ecclesia, si de civitatis ipsius clerico, cui est Episcopus ordinandus nullus dignus (quod evenire non credimus) poterit reperiri. Primum enim illi reprobandi sunt, ut aliqui de alienis ecclesiis merito praefertantur. Habeat unusquisque fructum suam militiae in ecclesia, in qua suam per omnia officia transigit aetatem. In aliena stipendia minime alter obrepant: nec alii debitam alter sibi vindicare audeat mercedem. Sit facultas clericis retinendi, si se viderint praeiava iis & quos sibi ingeri ex transverso agnoverint, non timeant refutare. Qui etsi non debentur primum, vel liberum de eo, qui eos refutus est, debent habere iudicium.

a Burch. lib. 1. cap. 27. In par. 5. cap. 71. b al. ex administratione. c In ordine Romano. d Et ubi saepe, & infra ead. c. obitum. e Poly. ibid. Anf. lib. 6. cap. 71. Deuodot. part. 1. f Deuodot. ibid. Poly. ibid. Anf. lib. 6. c. 1. Burch. lib. 1. c. 7. In part. 1. c. 61. Pan. 19. c. 7.

¶ Cleri] Hinc usque ad vers. Tunc. sunt addita ex orig. & referuntur infra 63. cap. cetera.

C. XIV. PALEA. I
IN a ordinatione prepositi illa semper consideretur ratio, ut hic constituitur, quem sibi omnis concurs congregatio secundum timorem Dei, sive etiam pars congregatiois (quamvis parva) saniori consilio elegerit. Vix autem merito & sapientia eligatur, qui ordinandus est, etiam si ultimus fuerit in ordine congregationis. Quod si etiam omnis congregatio virtus suis (quod abicit) consentientem personam pari consilio elegerit, & vitia ipsa aliquatenus in notitiam Episcopi, ad cuius diocesam pertinet locus ipse, vel b ad alios vicinos prepositos, vel Christianos claruerint; prohibeant pravorum prevalere consensum, & domui Dei constituant dignum dispensatorem.

¶ Palea] Hac palea abicit ab omnibus vetustis exemplaribus Gratiani, que sunt collata. Exat autem in regula S. Benedicti, ex qua nonnulla sunt emendata.

C. XV. ¶ De eodem.
Item Gregorius clero, & nobilibus civitatis Neapolitanis, l. 8. reg. epist. 40.

Studii c vestri sit, etiam alium, qui aptus sit, providere, ut d si forte Petrus, quem a vobis electum affectis, huic ordini non videatur idoneus, sit in quem e se vestra declinate possit electio. Nam grave delictum erit opprobrium, ut si hic fortasse approbatus non fuerit, alium se dicant, qui eligi debeat, non habere.

C. XVI. ¶ De eodem.
Item Gregorius Barbaro Episcopo, lib. 11. epist. 16.

Obitum f Victoris Pannormitanæ civitatis antistitis directæ relatio patefecit. Quapropter visitationis deficiente ecclesiæ fraternitati tuæ operam solenniter delegamus. Quam ita te convenit exhibere, ut nihil de preventionibus clericorum, reditu, ornatu, ministeriisque, vel quicquid est in patrimonio episcopi, a quoquam presumat ecclesiæ. Et ideo dilectio tua ad prædictam ecclesiam properabit, & assiduis adhortationibus clericum, plebemque episcopi ecclesiæ admonere festinet, ut remoto studio, uno eodemque consensu talem sibi præficiendum expectent sacerdotem, qui & tanto ministerio dignus exspectat sacerdotem, & a venerandis canonibus nullatenus respiciatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solennitate decreti, omnium subscriptionibus roboratus, & dilectionis tuæ testimonio literarum ad nos sacrandus occurrat. ¶ Commonemus g etiam fraternitatem tuam, ut nullum de altera eligi permittas ecclesiæ; nisi forte inter clericos ipsius civitatis, in qua visitationis impendis officium, nullus ad Episcopatum dignus (quod evenire non credimus) potuerit inveniri: provisorius ante omnia, ne ad hoc i cuiuslibet conversationis vel meriti laicæ personæ aspirare præsumant; ne & conatus eorum habeatur inefficax, & in periculum ordinis tui (quod abicit) incurras. Monasteria autem si qua sunt in ipsius constituta parochia, sub tua cura, dispositioneque, quousque illic proprius fuerit ordinatus Episcopus, esse concedimus.

¶ Ne ad hoc] Similis clausula est etiam eodem lib. proxima epist. 17. & lib. 2. indic. 10. epist. 19. Bonnatis Episcopo, & epist. 26. Joanni Episcopo Syllaceno, & lib. 7. indic. 2. epist. 25. Fortunato Episcopo Neapolitano. Ex quibus locis, collatis veteribus codicibus hanc epistolam, emendatam est hic locus, ut non multum discrepet ab antiqua lectione Gratiani. Verum in recentioribus editionibus epistolam B. Gregorii in epistolâ hic citata legitur, ne ad

a Ex regula S. Benedicti, cap. 64. b vel abbatibus vel Christianis vicinis claruerint. c Anselm. cap. 13. d Vis forte huic ordini licentiam videatur idoneus. orig. e quo] orig. f B. diacon. l. 2. c. 22. Deuodicit p. 1. Ansel. l. 6. c. 26. g Polyg. ibid.

id cuiuslibet conversationis vel meriti laicam personam aspirare permittas.

C. XVII. ¶ De eodem.
Item Pelagius Papa Eusebio Massimense Episcopo.

Atinentis a ecclesiæ visitationem tibi iniungimus, cuius Episcopum de hac luce transisse susceperit relatione didicimus. Impossibile enim est, ut nos in provincia illa dumtaxat in Syracusanis partibus alii cultibus causis, quæ ad Deum pertinent, committamus, nisi forte talis tempore te Deus nunc in Catinense ecclesiâ eligere voluerit, de cuius conscientia possimus esse securi, ut a te labores istos paulum removece possimus. Mox ergo dilectio tua ad supradictam Catinensem ecclesiâ pergat, & hominem de clero, qui nec uxorem habeat, nec filios, nec crimen aliquod canonibus inimicum, eligi cum auxilio Dei compellat, atque suadeat: & statim eum ad urbem Romanam cum decreto, & testificatione relationis tuæ transmittet.

C. XVIII. ¶ Qui in Episcopum eligitur, non sit reus criminum, que sacra lex morte punit.

Item Gregorius Pastore Episcopo, lib. 10. epist. 20.

Ene novit fraternitas vestra, etiam longo tempore Aprutium b pastoralis sollicitudine defertum: ubi diu quæriturus quis ordinari debuisset, & nequam potuit invenire. Sed quia Opportunus mihi in moribus suis, in plimodix studio, in amore notis valde laudatur, & religiosam vitam omnimodo approbatur: hunc volumus, ut fraternitas vestra ad locum veniat, & de anima sua admoveat, quatenus in bona studiis crescat. Et si nulla ei crimina, quæ per legis sacre regulam morte muldanda sunt, obviant, tunc hinc mandandum est, ut vel monachus, vel a nobis subdiaconus fiat: & post aliquantum temporis, si Deo placeverit, ipse ad pastoralem curam debeat promoveri.

¶ Qui autem visitatio iniungitur, nihil de rebus episcopi ecclesiæ quoquam præsumi patiantur.

C. XIX. ¶ Non patiantur a quoquam præsumi de rebus ecclesiæ, cui episcopus fuerit in quibusda visitatus.

Unde Gregorius Gaudenzio Episcopo, l. 4. epist. 12. su cap. 16.

Quoniam d Festus Capuanæ ecclesiæ Episcopus in Romana civitate postitus de hac luce migravit, curis tuis fuit (quæ universis ecclesiis a nobis impenduntur) ad fraternitatem tuam presentia scripta dirigeret, ut memoratæ ecclesiæ visitator accedas: sic tamen, ut nihil de preventionibus e clericorum, reditu, ornatu, ministeriisque, vel quicquid præfati loci esse patuerit, a quoquam præsumi patiaris; sed omnem vigilantiam, atque curam circa clerum, plebemque eisdem ecclesiæ exhibere convenit, ut in vigiliis, obsequioque; ecclesiastico sedulo ac devote debuit deservire.

DISTINCTIO LXII.

Reviter monstratum est, ex quibus ordinibus in quo pro ps dus sunt eligendi. Nunc videndum est, a quibus partem petio plebis: atq. ita est emendatum.

C. I. ¶ Non sunt habendi totæ Episcopos, qui nec a clericis eliguntur, nec a plebis bus expendantur.

Unde Leo Papa Rustico Narbonensi Episcopo, epist. 40. al. 2. c. 1.

Nvlla f ratio finit, ut inter Episcopos habeantur

a Polyg. ibi. Ansel. lib. 6. c. 44. b Aprutium ex tunc] c d definita] orig. d Ansel. l. 6. c. 1. e al. proventibus. f Polyg. l. 2. m. 1. Burt. l. 1. c. 2. Ansel. l. 6. c. 75. Leo p. 3. c. 65.